

Učiteljski TOVARIŠ.

List za šolo in dom.

Izhaja 1. in 15. vsakega meseca na celi pol. Cena mu je za celo leto 3 gold., za pol leta 1 gold. 50 kr. Spise in dopise prejema vredništvo; naročnino in oznanila pa prejema in razpošiljanje oskerbuje založništvo.

List 16.

V Ljubljani, 15. avgusta 1877.

Tečaj XVII.

Moja Avstrija.

Posl. Hrabroslav Perné.

1.

Moj dom svetá
Je Avstrija,
Ki moč in slavo,
Čast imà;
Kak' ljubim te
Nad druge vse,
Dežel, sin
Tvoj kličem se!
Če Bog nebés bi rekel mi:
Deželo katero voliš si?
Bi dná sercá
Beseda šla:
Moj dom svetá
Si Avstrija:

2.

Moj dom svetá
Je Avstrija,
Dežela lepo — dóbrega:
Snegá planin,
Morjá modrin,
Poljá zlatá,
Livád iskrin,
Gorá rudnin,
In tert solzá,
Žená milin,
In mož sercá!
Dežela ta
Bogata vsa:
Moj dom svetá
Si Avstrija!

3.

Moj dom svetá
Je Avstrija,
V zavézi vsa
Uterjena;
Narodov brôj,
Mogočni rôj —
Je v „združbi mož“,
Bogát razvoj!
V ljubezni brat
Naj bratu rod
Podája rad
Rokó pòvsod!
Dežela ta
Bo srečna vsa:
Moj dom svetá
Si Avstrija!

Pedagogični pogovori.

(Spisuje Jos. Ciperle.)

16.

Gibanje v prostem zraku je posebno potrebno za tistega, ki stanuje v ozkih, temnih, s slabim zrakom napolnjenih sobah; ali nič manj tudi za tistega, ki prebiva v prostornih. Zraka potrebujemo za dihanje, on nam sčisti in poživi kerv, on stori, da gre prebavljanje vse boljše od rok i. t. d. On mora biti zato tudi čist in zdrav. Kakor pokvari gnjilo jablko zdravo, tako škoduje nezdrav zrak človeku. Znano je pa, da je zrak na prostem zdravejši, nego še v tako prostorni izbi.

Gibanje v prostem zraku je potrebno za tiste, ki mnogo sedé, pred vsem pa za mladino. Mladina raste, zato potrebuje tudi veliko večje skerblijivosti nego starost. In kdo bi ji tudi ne privoščil veselega gibanja v prosti naravi? Ali naj se že navadi v prvi mladosti na ono čepenje po sobah, katerega še pri starih ljudeh ne vidimo radi? Mladost je norost, njen značaj je veselost; ali pa zamore biti vesela v vedni ječi?

Zato je dolžnost starišev in odgojiteljev, da puste otrokom tudi prostost, da uživajo prosti zrak, saj to nič ne velja. Ali ugovorov, koliko se jih najde zoper to! Stariši pravijo: Mi raje vidimo otroke doma; tu vemo, da se jim ne more nič zgoditi. Z njimi ven hoditi, nimamo zmiraj časa; samih pa nočemo pustiti, ker bi se jim lahko kaj pripetilo.

Ugovarja se vsemu lahko; ali ugovori niso vselej pravi, in tako tudi tukaj ne. Stariši vidijo raje otroke doma, ker se jim tu nič zgoditi ne more. Ali se jim res nič ne zgodi? O, pa še veliko. Poglejte njih blede lica, njih slabe moči, njihovo lenost in zaspanost; pogledajte jih, kako so mehkužni, kako hitro so bolni, kolikokrat tožijo, da jih boli glava, opazujte jih, kako malo jedó, kako malo se uče. Kdor meni, da to ni nič, s tem se ne da nič govoriti.

Dalje pravijo stariši, da nimajo vedno časa, otroke na prosto voditi. Saj tudi ni treba. Pustite jih s pridnimi tovariši, recite jim, kedaj imajo priti domov, in kam ne smejo hoditi, in česa ne smejo storiti. Ako imate kaj veljave pri njih, vas bodo gotovo ubogali. Ne bodo se dali zapeljati slabim tovarišem, ampak dejali bodo vselej: Tje ne grem, ali tega ne storim, stariši so mi prepovedali. — Veljave pa morate imeti nekaj, ali ne samo nekaj, ampak vso veljavo pri otrocih. Ako je nimate nič, ne boste tudi nič opravili, ako jih imate vedno pod rokami. Veljavo si pa pridobite, ako se obnašate tako, kot se starišem spodobi.

Tudi ni treba za vsako poškodovanje, ktero si napravi otrok, tako strašanskega hrupa vzdigniti. Ako prinese kedaj otrok kako prasko na nosu, licih, roki ali nogi, obvezite mu jo, ako je velika, pa je. Vaše molčanje bode imelo več prida, kot vse dolgotrajne pridige, s kterimi

mučijo posebno matere svoje otroke, in od katerih nazadnje otrok ravno toliko ve, kot od začetka. O teh pridigah menim še pozneje obširneje govoriti, zato naj zadostuje to za danes.

Ali ne samo to. Nekteri stariši so še celo tako abotni, da otroka, ki se je poškodoval, še natepejo po verhu. Kolika nespamet! To je ravno tako, kot bi hoteli vi neskončnemu in vsemogočnemu bitju pomagati. Otrok je že s tem dovolj kaznovan, da se je pobil, pomnil bode to dolgo; pomnil bo pa tudi, da ste ga kaznovali vi. Ali vas bo ljubil, ali bo častil vas, svoje mučitelje?

Človek je ustvarjen za prostost. Ali že v mladosti ga devljemo v verige. To je pa tudi uzrok, zakaj je tako malo dobrih ljudi na svetu. Strašen je le služenj, ako razdrobi svoje verige. Otrok, ki ga stražite tako skerbno, je res miren na videz, dokler ga imate v očeh; ali naj se mu posreči vam uiti, kako neposajen bo potem! Kdo je temu kriv? Vi stariši, ki ste mu dajali toliko lepih naukov brez jedra, in ki ste tako strašno pazili nanj.

Zraven prostega zraka potrebuje človek tudi luči. „Pri luči je lepo živeti, sladko umreti“, pravi slovenski pregovor. Govori se tudi o luči modrosti, luči resnice i. t. d. Zadnje besede nemškega pesnika Göthe-ja so bile: več luči! Rastlina tudi umerje, ako jo postavimo v temen kraj. Ljudje, ki prebivajo po temnih izbah, ali v dolih, ki imajo le malo časa na dan solnce, so telesno in duševno slabi. Brati, šivati ali plesti pri slabi svitlobi je strup za oči. Človek postane kratko- ali slaboviden. Jetniki, ki so vedno v temnih ječah, postanejo čisto slepi. Oči se morajo ravno tako uriti in vaditi, kot vsak drugi del trupla. V temi jih pa ne moremo, zato v nji čisto oslabé, kot vsak drugi del, ki ga zanemarjamo. Napačno je tudi, ako vsako stvar, ktero hočemo ogledovati, prinesemo prav pred sebe, ali gremo prav k nji. Poskušati moramo jo opazovati tudi iz daljave.

Žalostno je, ako se moramo zateči k očalom. Ali ker ni drugače, mora biti. Očali so potrebno zlo, kot plačane dojenice. Saj je pa bilo to nekdanj drugače. Res je, da si pokvarimo oči z mnogim branjem in študiranjem, kajti resnično mnogo se tirja od človeka. Ali naši pradedje niso toliko študirali, pa so bili vendar bolj učeni, kot mi. Nekteri so si pridobili tako učenost, da so stali visoko nad svojim in stoje še nad našim učenim časom. Kdo se pa sedaj tako povikša? O tacih pa ne govorim, ki si natikajo očali, katerih ne potrebujejo, ampak samo zakličem: „Oče, odpusti jim, ker ne vedó, kaj delajo!“ Ako hočemo imeti zdrave oči, varujmo jih prahu, vročine, mraza in prežarke svitlobe, zraven jih pa ne pozabimo čistiti.

Za novorojeno dete je potrebno, da se ne spusti do njega takoj prevelike svitlobe, naj se ima v temnih, ali ne pretemnih sobah. Pola-

goma naj se spušča do njega več svetlobe, da se navadi s časom na njo.

H koncu hočemo skleniti vse to, kar smo povedali v tem pogovoru. Otroci se morajo mnogo gibati v prostem zraku. Ne imejte jih, stariši, vedno pod ključem, ne kalite jim njihovega mladega življenja, ne jemljite jim prostosti in luči. Saj bodo dovolj vklejani, ko pridejo med svet.

(Dalje prih.)

Dr. Jakob Zupan.

b) V „Krajnski Čbelici“ l. 1832 priobčen je najprej že po „Illyr. Bl.“ ponatisnjeni I. **Predgovor** dalmaškim pesmam **Ivana Ivaniševića**, imenovanim kita cvetja razniga:

O de znal bi te v čebélo prestvariti!
De bi 'z cvetja vsakiga mēd mōgel piti;
O de bi nikol' ne bil ne pajk, ne kača! i. t. d.

V III. Bukvicah rojió dr. Prešernovi Seršeni, in razun Pušičarjem velja dr. Zupanu še 3. pa vzlasti 9. z ozirom na nektare posebne pesmi njegove, namreč: „Heksametristam“;

3.

Kdor mi v heksámetru nameš spondeja
Al daktila posluži se troheja,
Ne ve, kam se cezura dežó,
Upréga Pegaza v galejó.

9.

Pevcu brez s in brez c.

„Brez cetov teče vir mi Hipokréne,
In esov v pesmah mojih najti ni!“
Zatorej nimajo nobene cene,
Zató so pesmi tvoje brez soli.

Ravno v teh III. Bukvicah pride prvičkrat na svetlo Peršernov sonet „Čerkarska Pravda“ in po Zupanovi pesmi: „Krajnec dolžen hróvatenja“ priklicani „Ptujo-Besedarjem“: „Ne bod'mo šolobarde! Moskvičanov, — Gorenci moji! knjige mi berimo. . . Iz kotov vsih od Skjaptrov do Šamanov“ i. t. d. — V njih ponatisnjen je dalje Zupanov 2. Vskers po „Illyr. Bl.“ — 3. Bratoljubje: „Rad gledam doline — Obilno poljá, — Še raji rodine — Bratinskih sercá“ i. t. d. — 4. Berlinskiga koplörja ura: „Pohvalen, prijeten — V Berlini (Barovljín, borovlje, stolno mesto Prajsovskega kralja) koplör, — Trinpetkrat pet leten, — Na torbi roklor (plajš)“ i. t. d. —

Za temi pesmami nahaja se po 2. nat. str. 43—46 njegov „**Krajnski Plutarčik**“. Desetka škofov, Krajncov. 1. Lamberg Žiga, prvi škof Iblanski: „Ljud cerkve Iblanske — Sigmunda imá, — Kos Akvilejanske — Rad biti nehá“. — 2. Zladkonja, po greško

krizip. — 3. Urban Tekstor, škof Iblanski, umerje v Donaverti med Švabi. — 4. Hren Tomaž, škof Iblanski: „Iblana rodila; — Tibinstvo krotil: — Mat' Krajna ljubila; — Slovenstvo častil“. — 5. Bobek, škof Petinski v Istri. — 6. Knez Hohenvart Žiga, veliki škof Dunejski. — 7. Hohenvart Žiga, škof Linški. — 8. Kavčič Anton, škof Iblanski. — 9. Mikolič, škof Gračijanopoljski. — 10. Baron Rajgersfeld, škof Derbljanski. —

Za „Plutarčikom“ glasi se „Krajnski Nestorčik“. 1. Cirilj in Metod Slovence učista, 868: „Nam biblijo dala — Cirilj in Metodi — Slovenšino znala: — Ne vémo od kod. — 2. Ogri v Iblano prihruše, 900. — 3. Ogri na Iblanskim polji pobiti, 944. — 4. Sinagoga Iblanska prezidana, 1213. — 5. Sicilije žito na Krajnsko voženo, 1312. — 6. Turki v Polhovim Gradcu, 1416. — 7. Šemklavška šola, prva v Iblani, 1418: „Dot Miram skrovitih — Bil sveti Mikol — Dajavec, očitih — Iblani je šol“. — 8. Turki pri Novim mestu tepeni, 1430. — 9. Paktgeding v Iblani, 1441. — 10. Cesar Fridrik v Celji zapert, od Krajncov rešen, 1457: „Udova Celjana — Fridrika zaprè! — Odganjat Iblana — Trop Vitovca grè“. — Za „Nestorčikom“ streljajo po naslednje dr. Jakopove „Pšice“ → 1. Žal Krajne po Cojzu baronu Sigmundu: „Kdo bukvarje mi vzmiruje? — Kalepino kdo budí? — Tuje, kdo takó gostuje? — Mene kdo takó slaví?“ — 2. Baron Cojz, Vodnikov Mecen: „Hórac brez Mecena bi patrona — Javalne do Kvebeka slovil: — Brez budil Sigmunda Cojz Barona — Vodnik znan Slovencem bi ne bil.“ — 3. Umetalnikova. — 4. Ameriki najdeni: „Lepó, de najdena si zdej; — Gerdó, de bla zgubljena kdej!“ — 5. Nekdajni pisar memo sedajnega. — 6. Ostrogar: „Naj žep, um praznuje, — Serce ozajčí; — Ostroga pričuje: — Čern mati mi ni!“ — 7. Černjak: „Ne nosim ostroge, — Se v bajti rodim; — Neštete si proge — Na vojski dobim.“ — 8. Kerčan iz Beške, o terghih v Senji, dvakrat Krajncam. — 9. Turki od Mekarjev. — 10. Cepetec Ilirske pevke: „Naj sliši me Géte! — Naj Fortis opàt! — Na Aginke péte — Mi mora ceptàt',!“ —

In koj za njo je v Zupanovi obliki natisnjena „Serpska pokrajna čena“ — tolikanj sloveča:

Asan — Aginka.

Kaj se béli v góri tam zeleni?
Ali sneg je? ali so labudje?
Ako bil bi sneg, bi bil že skopnel;
Odletéli bili bi labudje.
Ni ne sneg to, niso ne labudje,
Ampak šotor Aga Asan Aga,
Tam leži nevsmiljeno izranjen.
Obiskále mati ga, no sestra,
Žena ni zamogla od sramote.

Kadar je od ran mu bilo bolje,
 Je poročil svoji zvesti ženi:
 „Ne počakaj me u beli hiši,
 Ne u hiši, ne u rodu mojim!“
 Ko gospá leté beséde sliši,
 Še u grozno žalost zakopana,
 Jeli tèptat' konji po dvoriši:
 Koj pobegne Asan — Aginica,
 Kot si lomit' 'z line previsoke;
 Za njo teče dvoje hčèrik milih:
 „Verni se preljuba mati naša!
 Niso to naš oče Asan — Aga,
 Ampak ujic Béže Pintoróvič.“
 Tu se verne Asan — Aginica,
 Krog vratú obesila se bratu:
 „Gledaj, bratec! toliko gerdobe!
 Ód peterih me otrok proč goni!“
 Béže molčal, nič ni pregovoril,
 Ampak v židano je mošjno ségel,
 Dati sestri pismo razločila,
 Grede k materi naj svoji stari,
 Znade naj se zopet omožiti.

Kadar pismo je gospá prebrala,
 V čelo kušnila dva sina svoja,
 Hčèrik dvoje v ličica rudeče:
 Al od maliga v zibéli sinka
 Mati kar ne more se ločiti;
 Ampak brat za roko sestro prime,
 Komaj je istergal jo od sina,
 Komaj vergel préd-se na konjiča,
 Ide ž-njo prot' beli domovini.

Malo časa je pri svojih bila,
 Malo časa, ne nedéljo celo,
 Dobra žena, in od hiše dobre:
 Dobro ženo hočjo na vse kraje,
 Tudi vel'ki župan Imoščanov.
 Ona brata svojiga prosila:
 „O, moj bratec! tega le nikari!
 Ne omóži me z nikomur dalje!
 De sercé ne počí reví meni,
 Vidim potlej naj sirote svoje!“
 Ali Béže ni za prošnjo maral,
 Da sestro županu Imoščanov.

Ondi brata svojiga naprosi,
 De napiše pismo, listik béli,
 Ter županu pošlje Imoščanov:
 „Prav lepó nevésta te pozdravi,
 U pisanji te po meni prosí,
 Kadar bo gospóda v svate zbrana,
 Iti po nevésto v hišo belo,
 De prineseš dolgo pokrivalo,
 Z tím se bode ona vsa pokrila,
 Kadar pojde mémo hiše Aga,
 De sirot ne vidi reva svojih.“
 Kadar beli list županu pride,

Je gospódo v svate si nabiral,
Svate zbral po ljubico si ide.
Srečno svatje pridejo k njê domu,
Srečno so z nevesto se vernili.

Kadar mémo Aga hiše grejo,
Jo iz okna vglédastè dve hčérki:
Dvoje sinov teklo ji naproti,
Materi sta svoji govorila:
„K nam zavi se ljuba mati naša!
De mi tebi južinati damo.“
Ko to sliši Asan — Aginica,
Starašinu svatov govorila:
„Za Bogá, brat, svatov starašina!
Unkraj dvora konje mi ustavi!
De sirote obdarujem svoje.“

Unkraj dvora konji so obstali:
Vse otroke berhko obdarila;
Sinam dade čizme pozlačéne,
Hčérama da céliga mezlana,
Nar še manjimu v zibéli sinku,
Njemu pošlje židane bregéše.

To zagledal Aga Asan — Aga,
Koj pokliče dvoje sinov svojih:
„Pojte semkej, vé siroti moji!
Kadar se usmiliti kar neče
Mati vaša duše kamenite.“
Ko to sliši Asán — Aginica,
Z licam belim je na zémľjo padla,
Tam na mestu dušo izdihaje,
Vidit' žalostna sirote svoje.

Govor grofa Leona Thuna ob sklepu splošnega avstrijskega katoliškega shoda (v četrtek 3. maja). *)

Tri dni smo veliko govorili o šoli in odgoji, posebno veliko sem jaz z vami o tem govoril. In še jedenkrat naj bi govoril o tem. Veliko se tirja. Resen bodem postal, pa vsaj se nismo za šalo tukaj zbrali, resni hočemo biti. In če smo tudi tri dni tukaj zborovali, nam je bilo to v tolaž, da smo govorili o predmetu, ki nam vsem serce obtežuje. Iz vseh dežel naše Avstrije smo se sešli, mirno in pokojno smo se med sabo porazumeli, in v miru smo obravnavali to stvar, naši nasprotniki nas niso motili s svojimi govori, ki nas pohujšajo in serca obtežujejo, ker so vsemu katoliškemu ljudstvu v spodtiko.

Menim pa, da ne bode odveč, akoravno smo tri dni zborovali in sklepali, ako ta predmet gledamo s prestejšim očesom. Čas za obravnave je bil nam dosihmal omejen; namen našega zborovanja je bil namreč ta, da svoje prepričanje izrazimo določno (precizno), in da je objavimo in kakor upamo, na korist daleč razširimo. Tedaj bi rad o tem važnem

*) Govor že sicer star, a resnica v njem zmirom nova.

predmetu govoril bolj prosto, o tem predmetu, ki se ne tiče ne samo naše šole, marveč velikega boja, ki se bije za šolo po vsem svetu, opisal bi rad njegov začetek, razliko njegove prikazi, in globočino njegove važnosti.

Ako ljubi Bog blagoslovi zakon katoliških starišev, nimajo, ako so sami ohranili katoliško prepričanje, večje skerbi na svetu, kakor da bi to tudi otrokom zapustili, in katerih pripomočkov bi se poslužili, da bi to dosegli. Že v prvih dneh po rojstvu so prejeli otroci zakrament sv. kersta in so vstopili v katoliško cerkev. Otroci so v prvih dneh svojega rojstva postali udje svete cerkve, ker so stariši to tako hoteli in vravnali, ta korak je važen za vse njihovo življenje in zgodilo se je, a otroci tega niso hoteli, ker niso mogli. Od kod pa izhaja pravica starišev, da tako ravnajo in merodajno vplivajo na vse življenje svojih otrok brez njihove lastne volje, kaj jih v to nagiba? Vzrok tega je v veri, kajti preverjeni so, da je prepričanje, ktero hočejo prenesti na otroke, samo ob sebi (absolutno) resnično, in da se cerkev, ki hrani to prepričanje, nikdar ne more zmotiti.

Stariši nočejo otrokom zapustiti svojega osebnega mnenja, ali nasledka svojega preiskovanja, marveč oni so prepričani, da to storivši odkažejo otrokom pot do resnice, ki je vzvišena nad vsako dvombo, ker ima poroštvo razodenja Božjega. To pa store, ker verujejo na pododvani greh, da novorojeno dete, kakor vsak človek po grehu prvih starišev ne more priti do kerščanske popolnomosti brez milosti Božje, ravnajo pa tako, ker hočejo, da bi se otroci vdeležili te nebeške milosti pri svetem kerstu, ravnajo pa poslednjič tako, ker je to njih dolžnost. Od tod izvira kerščanska izreja, tukaj je razpotje, kjer se loči kerščanska odgoja od nekerščanske. Tisti, ki so ob vero prišli, ki ne verujejo na nezmotljivo resnico in končno tudi na Boga ne, ki ne verujejo na izvirni greh, ki so v ti zmoti, da človek po svojem naravnem razvoju najde pravo pot na svetu, tem je to, kar katoliški stariši store, krivica otrokom storjena. Ako smo mi prepričani, da otroci po zakramentu sv. kersta in po naukih svete cerkve zadobe pravo prostost, prostost v kerščanskem zmislu, prostost, ki jih oslobodi verig zmote in strasti, je nejeveren te misli, da je to služnost za otroka, kajti njemu je prostost to, da se človek ne podverže nobeni postavi in da stori, kar hoče.

Kako pa ravnajo katoliški stariši, da smoter, ki ga imajo pred očmi, dosežejo s kerščansko odgojo. Otroka, še preden govoriti zna, mati pokriža, in ko se je otrok toliko razvil, da zastopi jezik svoje matere, govori že mati z detetom o veri. Ne more drugače; serce je prenapolnjeno molitve za otroka, in ne, da bi namerovala, že govori od Boga. In čudno! otrok, že preden se njegov duh toliko razvije, da more sprejeti abstraktni pojem o človeku, že tačas, ko le pozna očeta, mater, sestrice, varuhinjo, a nikakor ne ve, kaj je človek sploh, sprejme nauk od Boga.

Otročje serce ga veselo sprejme, in to je dokaz, kako sta Bog in človek tesno zvezana. Otrok sprejme s svojim srcem misel „o Bogu“, in kakor sam po sebi se nauči moliti, z otroškim življenjem se združi (se vrase) pojem, s katerim se umstveni modrijan z vsemi svojimi preiskavami ne more združiti.

(Dalje prih.)

Dopisi in novice.

— *Cerkvena godba. Odloka c. kr. ministerstva dné 12. maja 1877 st. 16885 od 1. 1876.*

Mnogostransko se je opazovalo, da cerkvena godba, ktera ljudstvo blazi in mika, kedar se skerbno njeguje, žalostno propada. Uzroka temu iščejo večkrat v prenapredbi učiteljišč, in ne le cerkvene osebe, marveč tudi skušeni strokovnjaki in ljudstvo, katerega se to tiče, pričakujejo, da bi ministerstvo za nauk in bogočastje kazaje celo na ljudske učitelje, ki imajo tukaj najprej pomagati, potrebne reči v tem zaukazalo.

Dasiravno imajo za dobro cerkveno godbo skerbeti v prvi versti cerkvene oblasti, se stvar tudi tiče opravišstva pri bogočastji in poduku, ki sploh nima gojiti le samo duševnih korist, marveč ima tukaj izveršiti posebni nalog z ozirom na namene ljudske šole, ker postava dopušča zvezo službe cerkvenega organista z učiteljsko.

Že v točki 11. ministerskega ukaza dne 26. maja 1874 (m. ukaz. list st. 31) s katerim je bil razglašen osnovni statut za učiteljišča, povdarjal sem posebno (minister za uk) važnost poduka v cerkveni godbi na teh zavodih in kazal na to, kako potrebno je, da se gojenci učiteljstva poleg tega, kar se imajo naučiti godbe, za potrebe v svojem poklicu, tudi v urah šole prostih dalje urijo v godbi, da bodo zmožni prevzeti cerkveno godbo, kakor žele soseske po deželi, drugič pa tudi, da bodo z godbo blažilno uplivali tudi na široko (zunaj šole).

To se naznanja c. kr. okrajnemu šolskemu svetu, ob enem pa se mu tudi ukazuje, da naj gleda na to, da ljudski učitelji njegovega okraja, ki so že pri učiteljstvu, posebno pa tisti na selskih šolah, goje dobro cerkveno godbo, in v ta namen naj ukaže c. kr. okrajnemu nadzorniku, da pri šolskem nadzorovanju in pri občenju z ljudskim učiteljem gleda na cerkveno godbo in petje na koru. Konečno se opomni, da njih prezvišenost gospod minister v tej odloki pravi, da je tudi pripravljen ozirati se na zasluge učiteljev godbe na učiteljiščih, kakor tudi na tiste učitelje, ki so že v službi, in si prizadevajo tako ljudstvo izobraževati in blažiti.

V Ljubljani 8. junija 1877.

— *Iz Šent-Jernej 14. julija.* Po preteku nekaj časa sem zopet tebi »Učit. tovariš« nabral nekaj novic. Ko sem zadnjič omenil smerti in pogreba ranjke gđe. učiteljice E. Korošic imam sedaj povedati, da sta njeni I. razred prevzela g. g. kaplana: Karol Jančigar, in Jožef Pekovič tako, da eden dopoldne, drugi popoldne podučuje, remuneracija jima je plača ranjke. Kedar imata pa kerščanski nauk v drugih razredih, se pa suplirata. Tako so vravnali gosp. deželni nadzornik R. Pirker pri svoji navzočnosti 14. maja, in nama je to prav pogodu, kajti mislila sva z gospodom učiteljem, da bova ves čas prvi razred suplirala, in otroke z najinimi združevala. Sedaj podučujejo na Šent-Jernejem vseučilišču (?) trije gospodje, ki so 8 šolo dovoršili in moja malenkost kot prvi učitelj (nadučitelj.) Dela je vsem dovolj, in gotovo bi imeli v kratkem

4razredno ljudsko šolo, da bi imeli le večje šolsko poslopje. — Kljubu poljskemu delu vendar-le otroci v šolo hodijo, ajdova setev jih je nekaj doma prideržala, a praznih klopi ni bilo, in jih tudi sedaj ni.

Naj omenim tudi še, da imamo tudi, kakor se ve povsod, šolsko bukvarnico. To sicer ni nič posebnega, vendar posebna in posnemanja vredna je pa darežljivost predsednika krajnega šolskega sveta, gospoda Karola Rudeža, grajščaka in bivšega deželnega poslanca. Med drugim je podaril naši šoli 15 letnikov Novic od 1843. do 1861. leta, vezanih, in petero knjig: die Alpen-wirthschaft v. Trientel. Priserčna hvala za blago dejanje. — Vpisal je ta g. tudi našo šolo v »Slóv. Matico«, poleg tega daje vsako leto po 10 gl., da se nakupijo knjige in razdele najprirednejšim učencem. — Učenci imajo pa tudi mnogo veselja do čitanja. — Ko sem bil omenjene bukve vpisal v »Inventar« in povedal o njih otrokom, so si kar prvi dan vse bukve izposodili. Bukvarnica ima 102 zvezkov, pa se dostikrat primeri, da so vse bukve izposojene. »Ponovila imam 60 zvezkov, I. II. in III. dela, ki ga otroci prav radi čitajo«. Naša šola je dosmertni ud »družbe sv. Mohorja« in knjige izdane po ti družbi ljudstvo kaj rado čita. Dajmo našemu ljudstvu zdravega tečnega berila in ljudstvo se bode omikalo, in izobraževalo, ne bode mu treba očitati surovosti in nevednosti! Milo pa moram potožiti, da šolskim otrokom manjka potrebnega šolskega orodja, primanjkuje peres, papirja i. t. d. — Leta, v katerem bi bilo tako hudo za denar, ne pomnim. Kako čemo pričakovati, da bi otroci kupovali teke i. dr., ko nimajo solda, da bi si soli kupili. — Konečno naj omenim, da rad čitam v Učit. Tovarišu: Pedagogične pogovore, dr. Zupana (od Marna) in Spominke slike iz svetovne razstave, katere spisuje marljivi mi gospod tovariš. — Bog ga ohrani se mnogo let!

Janez Saje.

— (*Letna skupščina učiteljev kranjskega okraja*) veršila se je po napovedi 21. julija t. l. v Kranji. Ker spadajo taki shodi med stvari zgodovinske verste, naj po večletni navadi sporočim tudi letos kaj malega o tem. Pred vsem naj povem, da nam je slavno kranjsko mestno županstvo tudi to leto radovoljno prepustilo dvorano svoje mestne hiše za zborovanje, za kar naj mu bo izgovorjena s tem javna zahvala.

Po napovedi se je kmali po 9. uri pričelo zborovanje pod vodstvom novega, vsm g. g. učiteljem zelo priljubljenega gosp. c. kr. okr. šolskega nadzornika Henr. Pirker-ja, ki je za vvod konference nazoče ogovoril s prijaznim kratkim pozdravom in omenil namenov učiteljskih skupščin, zmed katerih poglavitnih je eden ta, da bi se dosegla in vterdila vzajemnost pri poduku. Za namestnika svojega imenoval si je g. pervosednik gosp. Lovro Sadar-ja, ravnatelja glavne ljudske šole v Škofji Loki, za zapisnikarje pa sta bila voljena z večino glasov g. g. Bezlaj in Lahajner. Ko se je bila še konstatirala nazočnost vseh g. g. učiteljev iz okraja, (izuzemši dveh iz Poljanske doline), s čim rešena je bila I. točka dnevnega reda, prestopil je gosp. nadzornik na obravnavo II. točke, ki se je glasila: »Ukazi in uredbe, ki so izšle od zadnje konference, se naznanijo«. Djal je, da je večina ukazov že nazočim tako znana vsled okrožnic, vendar pa je omenil:

a. Ukaza o vpeljavi gospodarstvenih kurzov, ki vnema učitelje ljudskih sol za poduk v kmetijstvu, kateri naj bi se pridružil ponavljavnim šolam, in za pospešenje tega uka je odmerjena g. g. učiteljem za l. 1877/78 za nagrade znamenita svota 1.500 goldinarjev. Gosp. nadzornik je govoril izverševanju tega ukaza prav tople besede.

b. Ukaza o prodaji šolskih knjig, ker so dosle pritožbe od nekaterih

knjigarjev, da posamesni učitelji take knjige za dobiček (»erwerbsmässig«) prodajajo. (Mi učitelje po deželi že vemo, s kakimi dobički učne knjige med otroke izpečamo. Bog, če dobim toliko zanje, kolikor v Ljubljani zanje plačam. Poština gre redno vselej na račun vbogih duš v vicah. Pisavec.)

c. Ukaza gledé oprostena poština za razpošiljanje knjig iz okrajnih bukvarnic.

Temu je sledilo branje opravičnega reda pri konferencah. —

Pri III. točki: »Opazke predsednikove o priliki nadzorovanja« se je gosp. nadzornik precej dolgo pomudil, akoravno je vsako stvar omenil le bolj kratko. Naznanil je, da je nadzoroval to leto že vse šole, ter v stavbenem oziru najdel nekatere v prav dobrem stanu, mnogo njih pa premajhnih, slabo in pomankljivo zidanih. Za to scer, djal je g. nadzornik, učitelji niso in ne morejo biti odgovorni, pač pa za to, ker se tu in tam gleda vse premalo na šolsko snago, kar ni le nelepo, ampak za otroke tudi zelo nezdravo. Učitelj takim zadevam more in tudi morá v okom priti. — V oziru šolskih vertov je gosp. nadzornik priporočal, da kjer jih še ni, naj se vsakako dela na to, da se ta potrebna in koristna stvar šolam pridobi, ker jim je neobhodno potrebna. — Gledé učnih pripomočkov je gosp. govornik omenil, da jih imajo pri nekaterih šolah mnogo in celo znamenitih, pri nekaterih pa skoraj nič. Učitelji naj zastavijo ves svoj vpliv pri krajnih šolskih svetih na to, da dobé, česar potrebujejo, in naj skušajo pri proračunu za šolske potrebsine vselej nazoči biti. — Kar zadene šolsko obiskanje, je tudi v mnogih krajih zelo pomankljivo. Tu in tam ovirajo to sicer resnični zadržki, vender naj učitelji skerbijo za to, da se bode, kolikor je le moč, zboljšalo tudi v ti zadevi. — V nekaterih šolah je najdel gosp. nadzornik tudi slabo opravljene in razdrapane otroke, za kar sicer učitelj ne more odgovoren biti, pač pa zato, da otroci dohajajo, k uku snažni in umiti, kar tudi ni povsod najdel. — Oziroma učne metode, djal je gosp. nadzornik, da je najdel tudi različno; priporočal je toraj, da naj se gleda zlasti pri nižjih razredih povsod na to, da bo imel celi razdelek hkrati opravilo s tem, da otroci gostokrat vskupno odgovarjajo in berejo; (za 3. in 4. razred tega vendar ni priporočal.) Pri vprašanjih naj se učitelj ne mudi predolgo pri enem učencu, ampak pride naj jih, kolikor naj več mogoče, na versto. — Mnogo otrok nameravajo dati stariši naprej v šole. Priporočal je gosp. nadzornik, da naj učitelji pri tacihi otrocihi skerbijo za to, da bodo dobili že po njih potrebno podlago. Osobito naj se ozir jemlje v glavnih šolah pri tacihi učencih na računstvo in slovnico, ker sta ona naj tehtnejša predmeta, in posebno bistrta mladini um. — Oziroma branja priporočal je gosp. pervosednik, naj se gleda in deluje na to, da bodo otroci glasno brali, ker je to za mladino na več strani koristno; — z branjem naj se združuje tudi slovnica, zemljepisje in naravoslovje, posebno pa slovnica. Pri tem predmetu naj se zlasti v višjih dveh razredih glavnih šol pazi tudi na enakost tehničnih izrazov zlasti onih, ki se rabijo na gimnazijah pri uku latinščine. Pri računstvu priporočal je gosp. govornik, da naj se posebno ozir jemlje na nove mere in uteži, da naj se račúni z abstraktnimi izgledi, in posebno pazi na to, da vsi otroci ob enem računijo, eden pri šolski tabli, drugi pa na svoje male tablice. Računske naloge naj ne bodo pretežke, in naj se vmes vpletajo izgledi iz zemljepisja in praktičnega življenja. — Pri spisju naj se posebno ozir jemlje na zunajno obliko in na potrebsine vsakdajne. — Gospodarstveni uk naj se goji v ljudskih šolah po vsi moči, in prične naj se to z prihodnjim letom, kolikor je moč, temeljito. — Pri telovadbi zadostujejo po deželi bolj poveršne vaje, ker primanjkuje za ta predmet navadno pripravnega in potrebnega

orodja. — Petje je najdel gosp. nadzornik pri vsih šolah dovolj dobro, priporočal pa je, naj se zanaprej ozir jemlje pri tem tudi na cerkveno petje. — Tudi discipline omenil je gosp. prvosednik, da je namreč v nekaterih šolah izverstna, nekje pa je najdel v šoli taki nepokoj in nered, da ni izreči; le čudo — djal je gospod —, da je sploh kaki uk v taki šoli mogoč. Učitelji naj take napake zboljšajo, naj imponirajo mladini, naj poočitujejo nasledke z igledi dobrimi in slabimi, naj dajejo na vse strani dober izgled, naj dolžnosti svojih ne zanemarijajo, ampak vestno in natančno spolnujejo. Iz vsega govora spoznali smo, da je gosp. nadzornikovo oko povsod zapazilo z nekako bistrostjo hvale —, pa tudi graje vredne lastnosti šolske, kar naj bo dobrim g. g. učiteljem v spodbudo, mlačnim pa v posvarjenje, popravo in zboljšanje. (Konec prih.)

— *Okrajna učiteljska konferenca za okolico ljubljansko.* Učitelji tega okraja smo vredno zborovali 25. pr. m., k zborovanju so došli vsi učitelji in učiteljice iz okraja. — Dnevni red tega zborovanja bil je že v 13. listu »Tov.« str. 208 naznanjen. — Gospod predsednik, c. kr. šolski nadzornik, začne zborovanje po 8 uri s kratkim, toda jako prijaznim vvodnim nagovorom. Pozdravi s toplo besedo navzoče, konstatira število navzočnih, omenja spremembe v osebi nadzornika, ter si voli v namestnika g. nadučit. Fr. Govekar-ja z Iga. Skupščina pa si voli po predlogu v zapisnikarja g. g. Berčič-a in Mali-ja. Zatem je prestopil g. prvosednik k opazkom, t. j. k splošnemu objavljanju, v kakem stanu je najdel pri letošnjem nadzorovanju šole našega okraja. Gospod nadzornik je razpravljal to točko jako vljudno, sicer ne preobširno, a zelo temeljito. Med drugim je djal, da šole v obče napredujejo, vendar pa je vendar še marsikje kaj zboljšati. Svoje opombe razdeli na notranje in zunanje šolstvo. Pri znotranjem šolstvu, kamor spada nauk in disciplina, omenja stroke za stroko, ter pove pomankljeje pri sleherni stroki in omenja marsičesa, kako bi se to in uno dosleglo, da postane šola in nauk tako uredjen, kakor ga zahteva postava in si jo želi imeti sleherni več učitelj. — Pri zunanjem šolstvu, katero obsega varstvo in snažnost šolskega imetja in uradne pisarije omenja tudi nekterih pomankljivosti, ktere se še vedno tu in tam nahajajo, ter posebno priporoča, da naj se v prihodnje zboljšajo.

O geometrijskem oblikoslovju v zvezi z risanjem poročal je g. Levec zelo obširno, ter pokazal da je mnogo bral. — G. Kuhar se gledé izhajanja pri tej stroki ne ujema z g. L., ter misli da je bolje od teles, nego od točke izhajati ali začenjati pri tej stroki. Terminologijo priporoča g. nadzornik po Tušek-u, ter razdeli o ta namen med navzoče nekaj prepisov najnavadnih izrazov.

G. Punčah poroča o »metodi za lepispisje, da se doseže jednostno postopanje«. — Svoj referat razdeli o dva dela, v prvem govori o metodi, v drugem o učnih pomočkih in pripravi. V blizo desetih točkah skuša dokazati potrebo in korist v dosego jednostnega postopanja, vpeljave lepispisnih predpisov, govori o raznih zvezkih, peresih, tablah i. t. d. ter končno stavi predlog: Zbor naj voli odbor sedmerih udov, kteri naj bi primerno gradivo za lepispisne predpise sestavil, ki bi se potem sl. vladi v potrjenje predložili. G. Kuhar ugovarja g. poročevalcu zarad črt na tabli, ter meni, da je bolje, ako so one bolj debele kakor tanke. — G. Papler pa meni, da naj se vsake verste čerte na tabli za-veržejo, učitelj naj si jih s »špago« vselej sproti naredi. Tudi je on zoper noveje table iz kavčuka, ktere so se pri njem prav slabe izkazale, bolje so platnene. — G. Remic ugovarja g. poročevalcu zarad peres, ter pravi, da mora on iz svoje skušnje odsvetovati peresa, katera je g. poročevalec priporočal, ter nasvetovati druga. Tudi g. predsednik se sklada z g. R. — G. Govekar pa go-

vori zoper lepopisne predpise (Vorschriften), ter pravi, da se je to že preživelo, da pa tudi zoper to govore vsi večji in noveji pedagogi, pa tudi predragi se mu zdé, ter vpraša: Kdo pa bode otrokom drage predpise kupoval, ako je g. poročevalec tožil, da otroci še za »teke« in peresa nimajo? — Znabiti da bodo krajni šolski sveti? Koliko ti store za šolo, vsi le predobro znamo! — Ako pa stariši otrokom potrebnega lepop. orodja kupijo, smemo biti po vsem zadovoljni. Konec.

— *Na možkem učiteljišču* tukaj se začne prihodnje leto 4. tečaj, kakor je bilo omenjeno 1. julija.

Na Mariborskem učiteljišču je iz mej 17. kandidatov 4. leta doveršilo zrelostni izpit 12, 5 jih je padlo, in sicer 1 iz zgodovine, 4 pa iz gosli.

P. N. *Viša djevojačka i obće pučke škole grada Zagreba* imale su koncem ove školske godine ukupno 2014 učenika i učenica (učencov in učenk) i to: Viša djevojačka 148, niža djevojačka 193, kaptolska dječacka 236, dolnjogradska dječacka 361, duhovljanska 35, izraelitska 117, privatna škola Gogeričina 35 a Broneričina 32; kod sestara milosrdnica bilo je pako u višoj djevojačkov učioni 152, u vježbaonici (vadnici) 286, u višem djevojačkom gojištu 61 a u učioni na vili kod sv. Duha 68 učenica. Po napredku bijaše ukupno 603 s odlikom, 998 s prvim, 18 s popravnim, 285 s drugim, 46 s trećim redom, neizpitanih 64. Šegrtâ (rokodelčičev) polazilo je školu ukupno 610; od ovih bijaše 127 početnika, t. j. takovih, koji ne znadu nit čitat, nit pisat. — Knjižnica gradskih škola umnožena je s nekoliko novih djela, a isto tako nabavljeno je ove godine i prilično učilâ. Kao izvanredne podpornike nekih u bogih učeniâ, bilježi (zapiše) izvješće kr. zemaljsku vladu, prvu hrvatsku štedionicu (hranilnicu), zagrebačke trgovce gg. Bastaića, Javanda, Peleša i Wagnera, zatim Pavla Rihtarića, Hermana i Velimira Gaja. Društvo »Dobrotvor,« koje se u svrhu podupiranja uboge mladeži zagrebačkih pučkih škola upravo osnovalo, imate će koga podupreti, jer je sirotinje kao svuda (kakor povsod), tako i u Zagrebu dosta. Izvješće donosi dva članka: »Jedna o ženskom uzgoju« od Š. i »Roditeljem« od A. Irgolića. Početkom buduće školske godine premjestit će se kaptolska škola u novu vrlo liepu školsku zgradu na Kaptolu, kojom je sveobćoj želji i velikoj potrebi zadovoljeno. Iz izvještaja o kaptolskoj školi vadimo sliedeće: U zgradi, s kojom nam se razstati, otvorio je g. 1830. učitelj Marko Grošl privatnu trirazrednu školu, koju je ugarska vrhovna oblast god. 1839. proglasila javnom. Od to doba sve do god. 1848. uzdržavale su tu školu samostalne obćine: novoveška, kaptolska, laško-ulička, prvostolni kaptol i zagrebački biskup. Prigodom bune god. 1848. obustavile su navedene obćine plaćanje i uzdržavanje ove škole, nu g. Marko Grošl nije ipak prestao obučavati mladež, zadovoljiv se dobrovoljnim prinesci roditelja i drugih dobrotvora za uzdržavanje njegovo i škole. Odredbom bana Josipa Jelačića združile su se g. 1851. sve zagrebačke obćine u jednu, koja je od to doba i ovu učionu uzdržavala. God. 1860. bijaše proglašena kaptolska škola četverorazrednom glavnom školom. U ovoj se je dakle zgradi podučavala mladež 47 godina, stoga nije ni čudo, da je čestim pregradjivanjem postala tako razdrmana.

— *Vdovsko* učiteljsko društvo je imelo odborovo sejo 5. julija. — Nadučitelj Josip Benedek se sprejme v društvo. Učitelj X., ki je za tri leta letnino na dolgu, niti se na povabila ne oglâša, se zbriše iz društva. Nekomu drugemu se obrok za vplačevanje vstopnine in letnine podaljša do konca leta. Obćni zbor ima biti drugo polovico septembra. Poročalo se bode o društvenih zadevah, in volil odbor. Tajnik tudi naznanja, da je vlada prenarejena pravila poterdila.

— *Slovensko* učiteljsko društvo se je zbralo k odborovi seji 2. t. m. Razgovarjalo se je o društvenih zadevah, občni zbor bode istočasno z vdovskim društvom. Pred občni zbor ima priti: 1. Razgovor o šolskih knjigah na slovenskih ljudskih šolah. 2. O pomočnih knjigah. 3. Kako se goji petje in godba po selskih ljudskih šolah. (Nanašaje na ukaz slav. ministerstva dne 12. maja 1877 št. 16. 885).

— *Narodna* šola bode zborovalo po slovenskem učiteljskem društvu. Program navadni pri obnem zboru.

K slovenskem učit. društvu in k »Narodni šoli« pristopajo novi udje.

— *Na II. mestni peterorazredni deški šoli* tukaj je bilo p. l. 625. otrok; v I. razredu a in b po 68; v II. raz. a) 73, II. b) 82; III. razr. a) 90, b) 88; IV. razr. 87. in v V. 69. Pervi red z odliko je dobilo 88. učencev.

— *Na I. mestni šoli* je bilo p. l. 413 šolarjev; v I. razredu 95, v II. razr. 89; v III. razr. 94; v IV. razr. 84; v V. razr. 51. Pervi red z odliko jih je dobilo 66. Med šolskim letom jih je izostalo 30, umerli so 3.

— *Na peterorazredni dekliški šoli* tukaj je bilo v I. razredu 61 učenk, (11 jih je med letom izostalo, a 1 je umerla), v II. razredu 80 (5 jih je izostalo, a 2 ste umerli) v III. razredu 78 (5 jih je izostalo a 1 je umerla); v IV. razredu 1. oddelka 16 (8 jih je med letom izostalo), v IV. razredu 2. oddelka 13. Prihodnje šolsko leto se začenja, kakor pri deških šolah 17. septembra, a 14. in 15. se dekleta vpisujejo.

— *Razredba učenk v 4razredni ljudski šoli* pri Č. Č. g. g. uršulinaricah v Škofji Loki našteva v zunanji šoli v IV. razredu 23, v III. 37, v II. 77, v I. 90 učenk. 29 jih je med letom izostalo deloma ne v verstenih. Umerla je 1.

V notranji šoli je bilo v 6 razredih 143 učenk in v I. razredu ponavljavne šole je 80 učenk. Poročilo zunanje šole je slovenski, a notranje nemški pisano. — V notranji šoli so se otroci slovensčine, italijanščine, francoščine in angleščine, potem ženskih rokotovor, tudi učili zviranja na glasovir, citre in petja.

— *Zrelostni izpiti* na c. k. ženskem učiteljski so bili 16., 17., in 18. pr. m. Sprašanih je bilo 31. javnih gojenk in 2 zasebni. Zrelostno spričalo z odliko je dobilo 7; zrelostno spričalo še 16, čez dva mesca ponavlja skušnjo 5, a čez leto in dan 5 gojenk. (Se nadaljuje).

— *Naj pomaga, kdor more, ali hoče.* Mestni magistrat v Norimbergu je naslednje razglasil: V novejših časih je bilo večkrat po pravici slisati, da so rastoča, mladina, vzlasti šolska, od dné do dné bolj surovo, nespodobno in neuravno obnaša, tedaj podpisano policijsko vodstvo, po dogovoru s šolsko oblastnijo, in naročivši policajem, da naj zoper tako surovo rogoviljenje na javnih ulicah s vso resnobo postopajo, pozivlje tudi stariše, skerb-nike (jerebe) in sploh osebe, katerim je izročena mladina v skerb, da po vsi svoji moči odvrtačujejo surovost in razuzdanost pri mladini in da naj šolo podpirajo. Tudi so naprošeni vsi odrasčeni ljudje, katerim je skerb, da vzraste npravni, duševno in telesno izobraženi rod, da svare in grajajo mladino, ako zapazuje, da se na javnih tergih vzlasti do starejših oseb surovo obnaša.

Iz Doljen. *) † Anton Pavčič, učitelj v pokoju v Šentjanžu, je umerl 8. jun. t. l. v 68 l. svoje starosti. Rajni boheal je od m. maja sem, in okreval je bil ze toliko, da je bil v petek v osmini sv. R. Tel. z navádno, njemu lastno po-božnostjo pri sv. maši. Pa zadnjikrat je pošiljal svoje goreče molitve in prošnje k Bogu. Že tisti dan popoldne odperla se mu je bila kri, kar mu je sicer v začetku prav dobro dejalo. Ker se pa je potem to tudi prihodnji dan ponav-

*) Zakasnjeno.

ljalo, oslabeled je bil tako močno, da je v nedeljo potem med popoldansko službo božjo izdihnil svojo blago dušo, katero je bil že oskerbel s popotnico v večnost. Bil je zvest, pošten in neutrudljiv delavec na šolskem polju. Šolskej deci, ktereje je svetil z najlepšim izgledom, bil je vedno ljubeznjiv in skerbni oče. Pokojni služboval je od svojih mladih nog v Škocijanu pri Turjaku in sicer že v 16. l. svoje starosti kot organist, a potem, ko so se osnovale šole, šel je, ko je bil že v službi, v Ljubljano v šolo, in je pod vodstvom g. Šlakerja napravil učiteljski izpit. Kot učenec v Ljublj. in organist v Škocijanu oskerboval je svojo orglarsko službo tako, da je poprej za silo izučil nekega za godbo talentiranega kmeta iz Malih-Lipljen, ki mu je cerkveno službo preskerboval o navadnih nedeljah, a o praznikih in o večjih slovesnostih moral je priti sam iz Ljubljane v Škocijan orglati. Farani Škocijanski so ga tolikanj radi imeli, da so mu tisto leto, ko je bil v šoli, dali polovico bere več, nego drugekrati. Tadanji župnik Škocijanski v. č. g. Albrecht je očetovsko skerbel zanj. Ko mu je bila l. 1851 nemila smert ugrabila preljubljenjo soprogo Heleno, ni mu bilo vsled britke izgube več tū ostati, akoravno so mu farani prostovoljno obetali mnogo več bere. Preselil se je toraj leta 1852. v Šent Janž, kjer je bil, stopivši v pokoj l. 1876, do svojega zadnjega izdihljeja. Iz Šent-Janža prišel je včasih obiskat svoje perve farane v Škocijanu, ker tū je bil tudi njegov rojstveni kraj in prišedsega so pozdravljali prijetli in znanci s solzami veselja, tako da se je vselej težko od njih ločil. Da, še dan danes ko je minulo četert stoletja, je v Škocijanu v živem in častnem spominu. Njegovo krepotno življenje, njegova vlnudnost in ponižnost pridobile so mu povsod pravo serčno ljubezen in visoko spoštovanje. Kako so ga cenili njegovi farani v Šentjanžu, pokazalo se je pri njegovem pogrebu, ki je bil velikanski, resno-ganljiv, da v Šentjanžu še ni bilo takega. Spremilo in zadnjo čast skazalo mu je 8 č. č. g. g. duhovnov, 10 učiteljev in učiteljic, ljudstva iz domače in iz bližnjih sosednih fará bilo je tako v obilnem številu zbranega, kakor nikdar poprej v Šentjanžu. G. učitelji pevali so v cerkvi in na grobu žalostinke. Ko so mervto truplo pokojn. Antona položili v rakvo, ko kitičeh miri, se je solzilo vse ljudstvo. Zalovala je po blagem možu cela fara, mnogo prijateljev; bitko obžalovali in še vedno obžalujejo pa njegovo prezgodnjo smert ostati trije sinovi: Ljudvik, Jožef in Anton, ktere je skerbni in čez vse dober oče po svoji moči oskerbel. Bog mu daj večni mir in pokoj! (Kakor pričujoči dopis kaže, je bil ranjki jeden iz med tistih mežnarjev — učiteljev, ki so s svojo lastno pridnostjo povzdignili se do učiteljstva, a tudi kot učitelji spoštovali svoje cerkvene prednike, in učeniki bili kmetu z besedo in izgledom. — Spomin pravičnega pa ostane, in pozneji rodovi se ga še spominjajo. Vr.)

— *Razgovor vredništva.* G. J. Zarniku v Vrabče. Vi tedaj ostajate pri tem, kar ste pisali v 12. l. »Uč. Tov.« o konferenciji Postonskega okraja z-
stran g. Perne tovega spisa o kmetijskem nauku, a tudi poročevalec g. Perne
v 15. l. ne pravi, da tega ni govoril; on le svojo misel »v vpeljavi kmetijskega
nadaljevalnega izobraževališča za 14. do 18. l. mladino, in ob času za to vgod-
nem, razvija«, s tem pa tako rekoč Vašo poročilo dopolnjuje, a je ne zametuje.
— Sam po sebi pa vem, kako je dostikrat težko, jedro ob kaki razpravi posneti
—. Iz tega razloga mu nisem mogel prostora v »Tov« odrekovati, a če Vaš
sedanji dopis vzamem, bode g. Perne zopet odgovoril, in iz objektivnosti bota
prestopila v subjektivnost, peresi imata oba ostri. — Vdeleževalci konferencije
so stvar sami slišali, druge pa vse to briga le v drugi versti, dasiravne neka-
teri le take liste radi bero, ki imajo kaj pikantnega. A kaj se doseže s tem,
stanovska prijaznost se ruši zarad par izrazov, katerih ni drug drugemu po

volji zapisal. — G. Pernetov spis kaže mladega iskrenega učitelja polnega idealov, a brez teh učitelj ne sme nikdar biti, ako mu jedno leto spodleti, ne sme obupati, in v takih šolah, o kakoršnih govori g. Perne — mi bi jih imenovali večerne šole — Abendschulen, je res, še bolj kakor sicer, oseba učiteljeva poglavitna stvar, sicer se opravi malo ali nič. Ker pa rad vsak od svojega kraja govori, naj povem tudi jaz od Ljubljane nekaj, kjer imamo že 3. leto na mestnih šolah tako imenovano »gewerbliche Vorbereitungsschule po dvakrat na teden od 7½ ure — do 8½ zvečer, in ob nedeljah po 3 ure dopoldne.« Učitelji se verstimo, magistrat nam za to podučevanje daje posebno, ne ravno pičlo, nagrado. Razdeljena je ta šola v 4 sobah, na vsaki šoli v 2 razdelkih. Učitelji podučujemo, ker nas postava veže, sicer pa ni nihče posebno vesel, kedar ga versta zadene, in drug drugega prašamo: Ali bodem res mogel imeti letos ro-kodeliče v poduk? — Morda bi bilo to drugej bolj priljubljeno. Prašamo končno le, ali je res učitelj dolžan, čez svoj čas učiti, naše mesto tega ne tirja. Ali ste te stvari nagrade omenili kaj pri konferenci. Vr.

Razpisi učiteljskih služeb.

Na ljudskih šolah v Vremu s 400 gl.; v Senožeah, v Ternu, v Lozicah po 450 gl., pri sv. Mihelu, v Spodnem Semonu, na Verbovem in v Suhorji s 500 gl. l. p. v treh poslednjih krajih ni stanovanje spoznano, a s službo v Suhorjih je združena potovalno šolo v Ostrožnem-Berdu. Prošnje do konca avgusta pri c. k. okrajnem šolskem svetu v Postojni.

V Postojni 5. julija 1877.

Na 1razredni ljudski šoli v Černem-Verhu, v Begunjah in Hotedersici šolsk. okraja v Logatcu se razpisujejo učiteljske službe s 450 gl. in stanovanjem v šoli: Prošnje skrajni čas do 7. septembra 1877 pri dotičnih krajnih šolskih svetih.

Učiteljske službe, a tudi učiteljicem pristopne. (šolsk. okraj. v Kočevji). S prihodnjim šolskim letom se imajo umestiti:

- 1) Na 1razredni ljudski šoli v Nemški Loki (Unterdeutschau) učitelj z letno plačo 500 gl. in stanovanjem. Učni jezik je nemški in slovenski.
- 2) Na 1razrednih ljudskih šolah v Polomu, Getenici in Morovici učitelj z l. p. 450 gl. in prostim stanovanjem.
- 3) Na 4razredni ljudski šoli v Kočevji učitelj z l. p. 400 gl.
- 4) Na 3razredni ljudski šoli v Sodražici:
 - a. učitelj z l. p. 500 gl.;
 - b. učitelj z l. p. 400 gl. in s prostim stanovanjem.
- 5) Na 2razredni ljudski šoli:
 - a. v Srednji vasi učitelj z l. p. 400 gl.;
 - b. v Lašicah, učitelj z l. p. 400 gl.;
 - c. v Loškem potoku, učitelj z l. p. 400 gl.;
 - d. v Dobropolju, učitelj z l. p. 450 gl.

Pri vseh teh službah je tudi prosto stanovanje.

Obrok za prošnje do konca avgusta pri dotičnih krajnih šolskih svetih.

Natečaj je izrekoma tudi za učiteljice.

Ko bi bila v okraji po premestnji kaka služba izpraznjena, tako se v prošnji pove, ali prošnja velja tudi za eventuelno spraznjeno službo.

Listnica: Tudi »Tovar« ima letos prav dobro letino, ter shranjuje pridelek v žitnice. G. X. v. Z. Pride na versto, tako, kakor ste želeli. — Hvala!